

**UCHWAŁA Nr XV/100/2020
RADY GMINY W ROKIETNICY
z dnia 24 MARCA 2020**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodzin w Gminie
Rokietnica na lata 2020 – 2022.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z póź.zm.)w związku z art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09.06.2011r o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z póź.zm.);

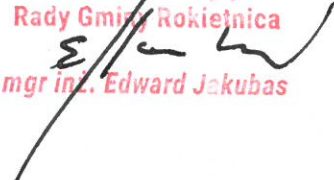
Uchwała się co następuje:

§ 1 Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020– 2022 w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do Uchwały.

§ 2 Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rokietnica.

§ 3 Traci moc uchwała Nr XXXI/155/2017 Rady Gminy w Rokietnicy z dnia 7 września 2017

§ 4 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Gminy Rokietnica**

mgr inż. Edward Jakubas

Załącznik do uchwały nr XV/100/2020

Rady Gminy w Rokietnicy z dnia 24 marca 2020

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZIN
W GMINIE ROKIETNICA
NA LATA 2020-2022**

Spis treści

Rozdział I WIADOMOŚCI OGÓLNE

1. Wprowadzenie
2. Uwarunkowania prawne realizacji programu
3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Rokietnica
4. Zasoby gminy

Rozdział II CELE, ZAŁOŻENIA I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

1. Cele Programu
2. Założenia Programu
3. Zadania Programu
4. Odbiorcy Programu
5. Przewidywane efekty realizacji Programu
6. Realizatorzy Programu
7. Źródła finansowania
8. Monitoring i ewaluacja
9. Możliwe zagrożenia
10. Uzasadnienie

Rozdział I WIADOMOŚCI OGÓLNE

Wstęp

Istotne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i zapewniała odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci. Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego tj. samotne rodzicielstwo, kohabitacja, związki homoseksualne, życie w samotności itp.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety - matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

W relacjach rodzinnych obserwuje się zmniejszenie dystansu pomiędzy małżonkami, a także między rodzicami i dziećmi. Wzajemne kontakty rodzinne nie są już ściśle uzależnione od pozycji zajmowanej w rodzinie. Dzieciom przyznawana jest coraz większa swoboda zachowania, a młodzież uwalnia się spod arbitralnej władzy rodziców. Ponadto obserwuje się zjawisko autonomizowania się członków rodziny od jej wpływów, czego przejawem jest zmniejszenie wspólnotowego charakteru przeżywania doświadczeń w rodzinie.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo - wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo – kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej. Jednocześnie zauważono niewykorzystany potencjał dalszej rodziny i otoczenia.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm

związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rokietnica na lata 2020-2022 jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Rodzina to podstawowa komórka społeczna składająca się z rodziców i dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze z którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych.

Jednym z rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszycy czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie gminy Rokietnica jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy. Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganium osób i rodzin wymagających

wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Wsparciem objęta będzie również kobieta w ciąży, u której zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Wsparcie, o którym mowa realizowane będzie przez:

- zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży,
- jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

2. Uwarunkowania prawne realizacji programu

Zadania przyjęte do realizacji, w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (j.t. Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- Konwencję o prawach dziecka;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 852 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin” Za życiem” (j.t. Dz. U. z 2019r., poz. 473 z późn. zm.)
- Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 roku (Dz. U. 2019 poz. 1390 z późn. zm.),

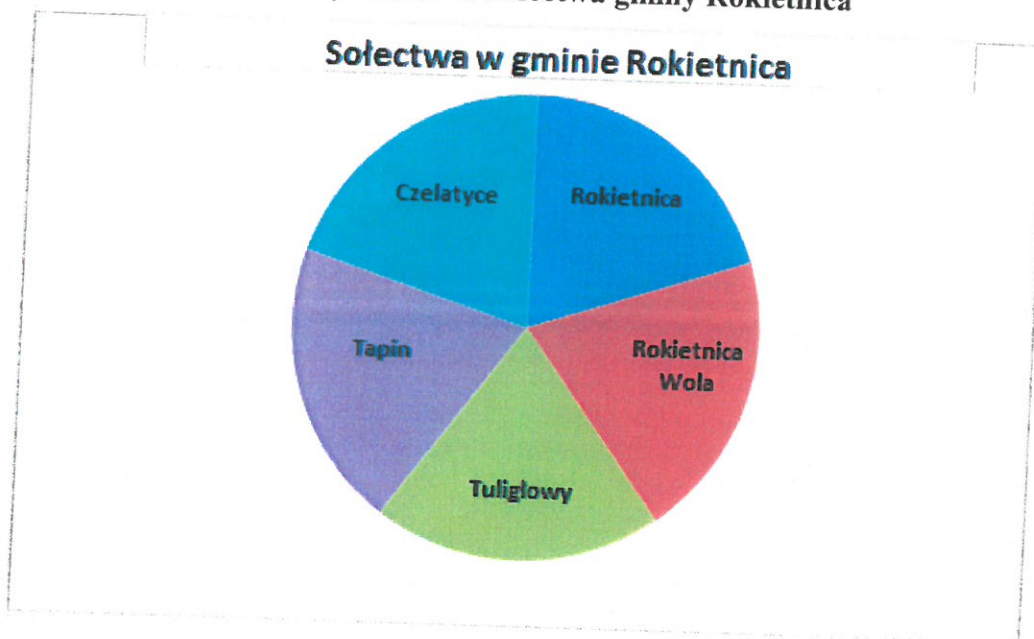
Podmiotem realizującym program na poziomie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz wskazuje na przebieg procesu monitorowania programu.

3. Diagnoza środowiska sytuacji rodzin w gminie Rokietnica

Rokietnica – jest gminą w powiecie Jarosławskim, w województwie podkarpackim, leżąca około 20 km miasta Przemyśl i około 15 kilometrów od miasta Jarosław. Siedziba GOPS w Rokietnicy znajduje się w budynku Urzędu Gminy.

Gmina Rokietnica składa się z 5 sołectw. Na terenie gminy Rokietnica znajduje się: 5 szkół podstawowych, 5 przedszkoli.

Wykres nr 1. Sołectwa gminy Rokietnica

Źródło: opracowanie własne

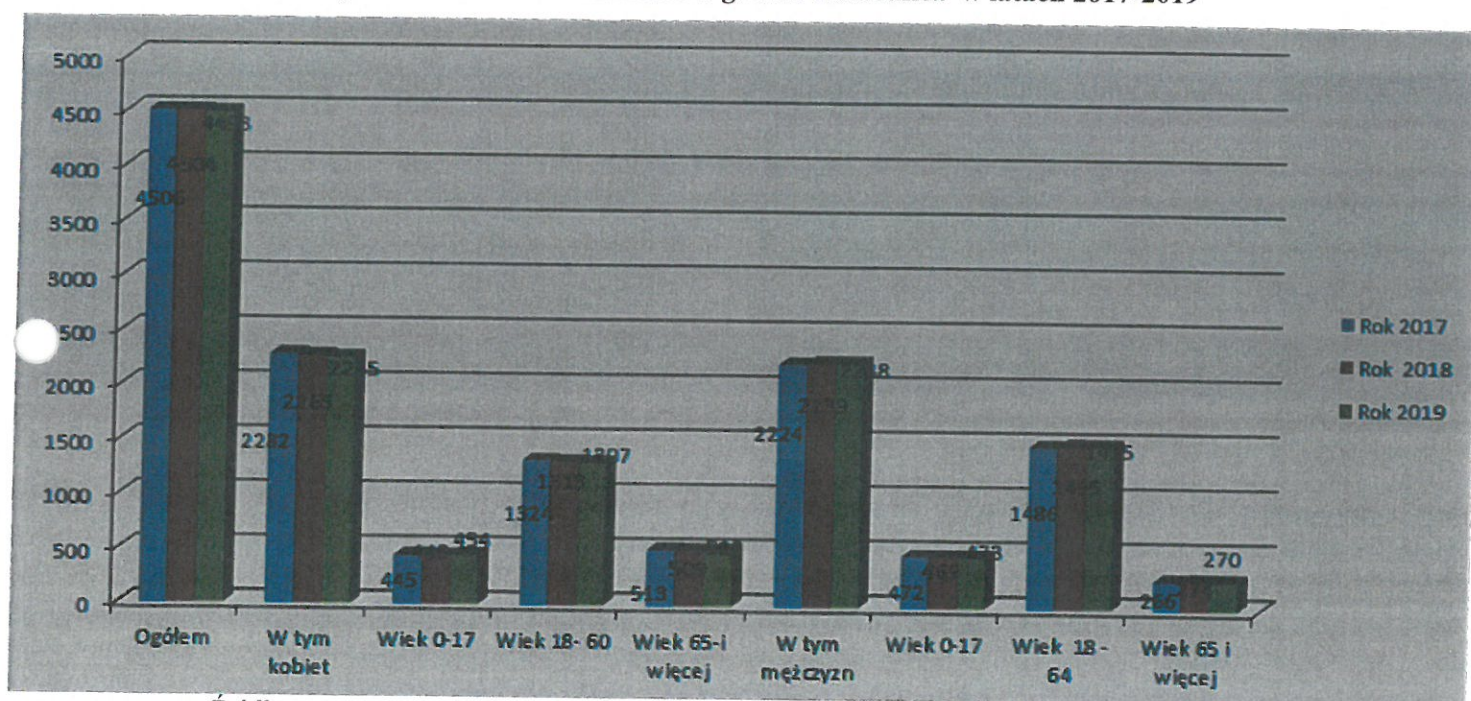

Tabela nr 1. Liczba ludności w gminie Rokietnica w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Ogółem	4506	4504	4493
W tym kobiet	2282	2265	2255
Wiek 0-17	445	443	454
Wiek 18- 60	1324	1313	1307
Wiek 65-i więcej	513	509	512
W tym mężczyzn	2224	2239	2238
Wiek 0-17	472	469	473
Wiek 18 -64	1486	1495	1495
Wiek 65 i więcej	266	274	270

Źródło: dane Urząd Gminy Rokietnica - ewidencja ludności.

Wykres nr 2. Liczba ludności w gminie Rokietnica w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rokietnica - ewidencja ludności.

Gminę Rokietnica według stanu na dzień 31.12.2019 rok zamieszkiwało 4493 mieszkańców. W tabeli nr 1 przedstawiono liczbę ludności jaka zamieszkiwała w gminie w latach 2017-2019. Z danych wynika, że liczba mieszkańców gminy Rokietnica z roku na rok maleje.

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane z Ośrodka Pomocy Społecznej. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Rokietnicy . System pomocy społecznej w 2019 roku obejmował wsparciem 140 rodziny, w których przebywało 589 osób - jest to pomoc finansowa.

Z dokonanej analizy wynika, że 14,8 % ogółem mieszkańców gminy zostało objętych pomocą społeczną.

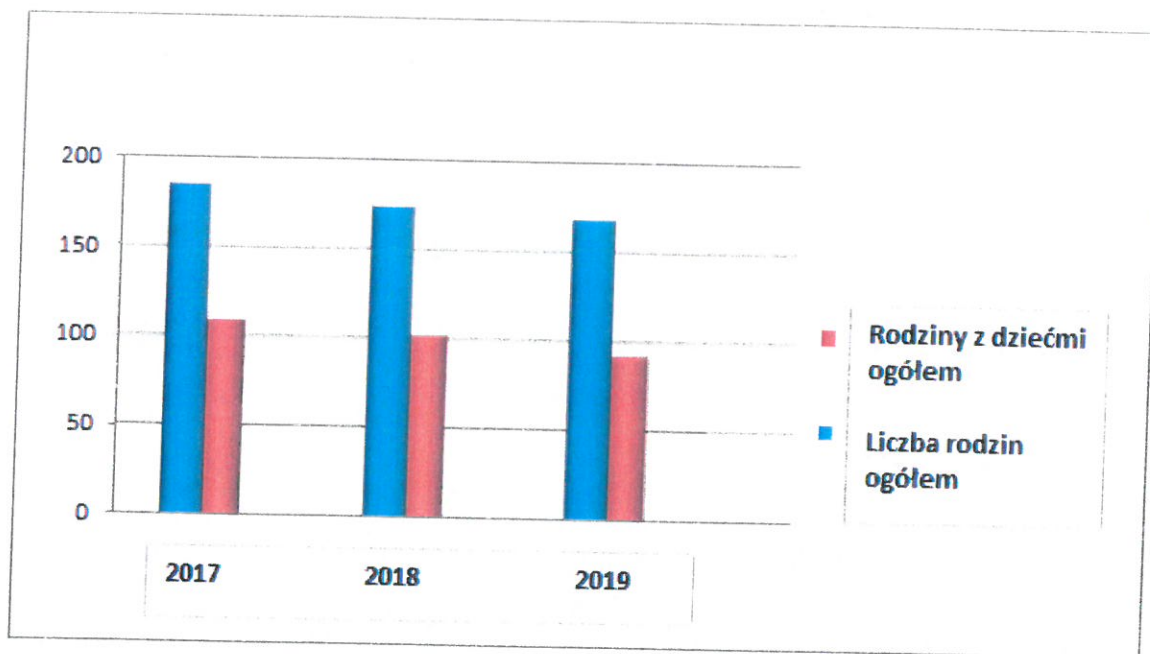
Tabela nr 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019

Rok	Liczba rodzin ogółem	Rodziny z dziećmi ogółem	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci i więcej
2017	185	109	37	34	24	9	5
2018	174	102	36	32	21	8	5
2019	168	92	33	29	19	7	4

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Rokietnicy

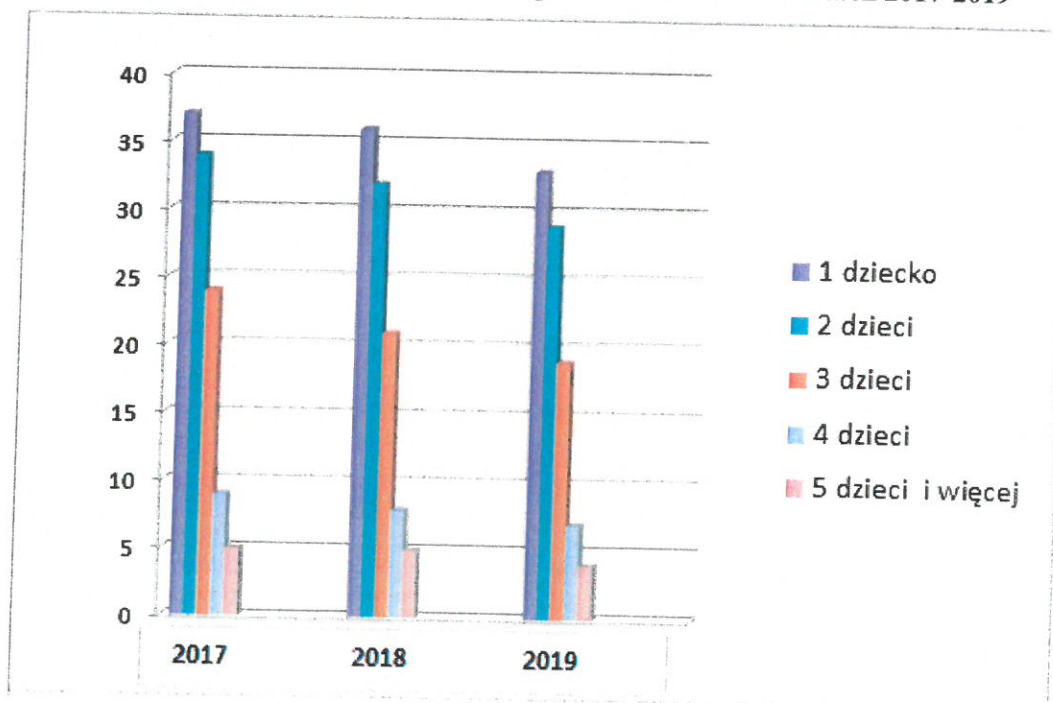

Wykres nr 3. Liczba rodzin z dziećmi ogółem na tle liczby rodzin ogółem w gminie Rokietnica w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rokietnicy

Wykres nr 4. Rodziny z dziećmi w gminie Rokietnica w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rokietnicy

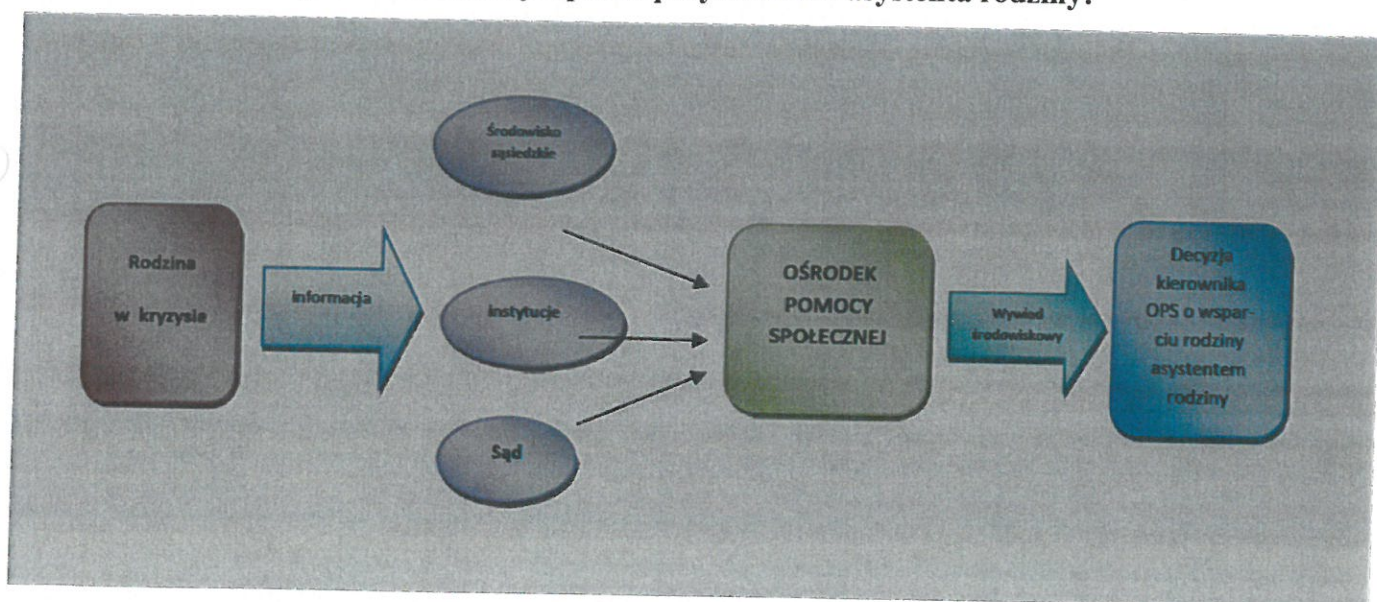
Z przedstawionej tabeli i wykresów wynika, że w latach 2017 - 2019 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje.

Głównym celem programu było stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych w gminie Rokietnica.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy zatrudnia asystenta rodziny, od roku 2013.

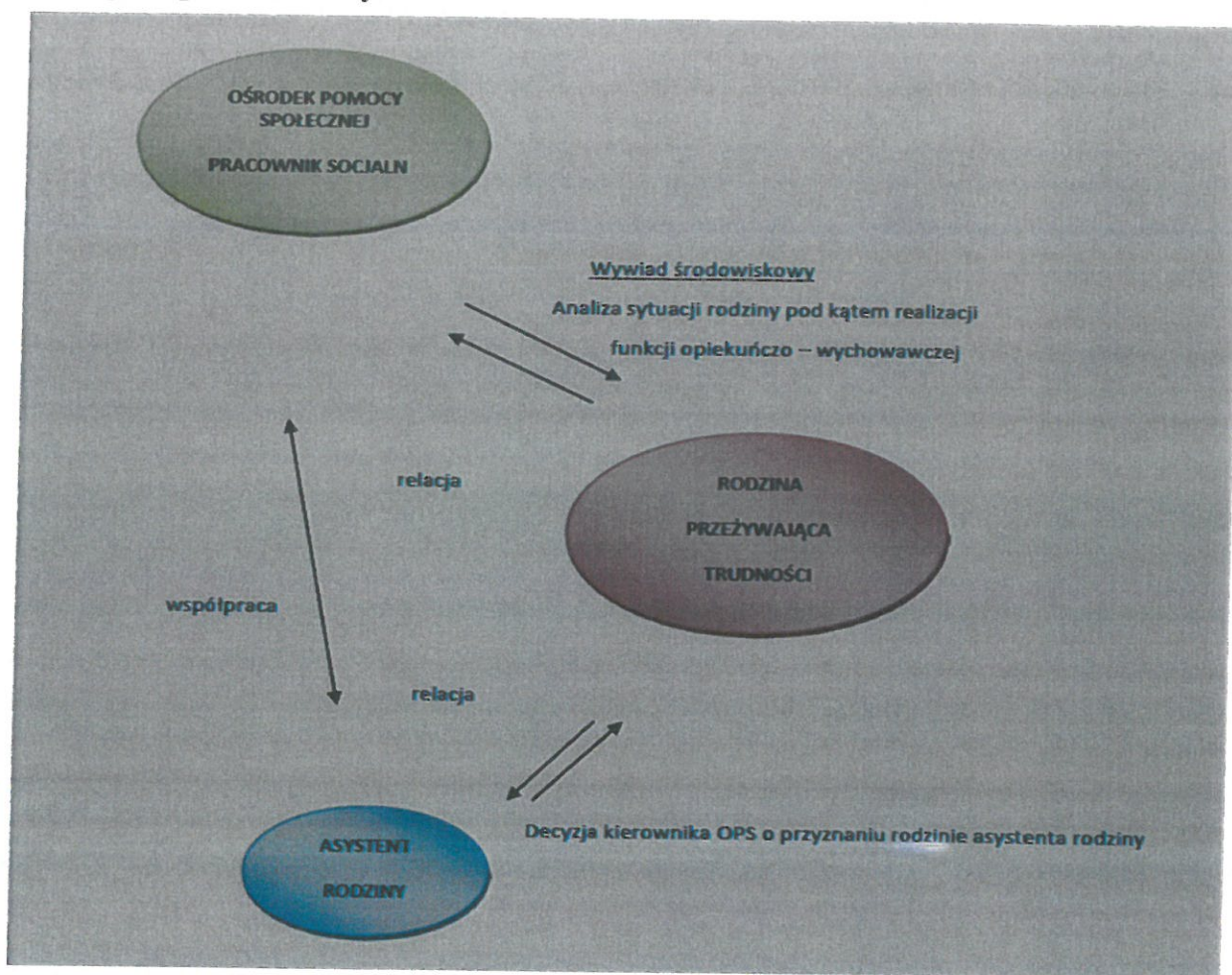
Zgodnie z art 11 Ustawy o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny kierowany jest do rodziny za zgodą kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na podstawie wywiadu środowiskowego, który przeprowadzany jest po dokonaniu analizy sytuacji rodziny przez pracownika socjalnego.

Poniższy schemat obrazuje sposób przydzielania asystenta rodziny:

Kolejny schemat poniżej przedstawia **miejsce asystenta rodziny w strukturze gminnego wsparcia rodziny:**

Zgodnie z ustawą asystent rodziny może prowadzić pracę z nie więcej niż 15 rodzinami. Liczba rodzin będąca pod opieką asystenta rodziny winna być uzależniona od problemów w rodzinach oraz od kwalifikacji i doświadczenia.

Zakres pracy asystenta obejmuje cztery obszary: bezpośrednia pracę z rodzicami, bezpośrednia prace z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić funkcje tj.: wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńcza, doradcza, diagnostyczno- monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą – aktywizującą oraz koordynacji działań skierowana na rodzinę.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy zatrudnia jednego asystenta na 0.5 etatu. W roku 2019r. tą formą wsparcia objętych było 6 rodzin, w których było 14 dzieci.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w okresie od stycznia do grudnia 2019r. Udzielono wsparcia rodzinom w związku występując problemami

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy finansowej i w naturze w 2019 roku

(powody te się nakładają gdyż 1 rodzina może korzystać z kilku powodów, liczba rodzin i osób w rodzinie nie sumuje się)

Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	72	276
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	87
Bezrobocie	57	213
Niepełnosprawność	29	72
Długotrwała lub ciężka choroba	21	47
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	25	93
w tym: rodziny niepełne	2	6
rodziny wielodzietne	4	23
Przemoc w rodzinie	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	2	6
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	5
Zdarzenie losowe	1	3
Kłęska żywiołowa	0	0

Źródło. Sprawozdanie roczne GOPS, stan na 31.12.2019

W 2019 roku głównym powodem przyznawania świadczeń było ubóstwo. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej ubóstwo i bezrobocie pozostają jednym z głównych powodów. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano na 3 miejscu. Pod opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w Rokietnicy znajduje się 140 rodzin (osób w rodzinie 589). Przyczyny tych trudności wynikają z niskich kompetencji wychowawczych, euro sieroctwa,

rozbicia rodziny, przemocy, uzależnień, chorób psychicznych, czy pogorszeniu statusu rodziny, w tym bezrobocia. Przy zapewnieniu wsparcia ze strony pracowników socjalnych, asystentów rodziny i pomocy z innych instytucji w znacznym stopniu wzrastają szanse na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej.

Pozostawanie bez pracy powoduje ubożenie rodzin i bardzo często jest przyczyną wielu dysfunkcji/ alkoholizm, przemoc. Rodzina dysfunkcyjna to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. W takiej rodzinie zaspokajane są potrzeby rodziców, a dalszej kolejności potrzeby dzieci. Zaburzone są więzi emocjonalne, w rodzinie takiej rodzic uzależniony od alkoholu może stosować przemoc.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wiąże się bezpośrednio z zaburzeniami funkcjonowania rodziny. Funkcja opiekuńcza rodziny polega przede wszystkim na zapewnieniu warunków właściwego rozwoju psychofizycznego dzieciom i młodzieży, w tym także warunków materialno-ekonomicznych. Funkcja ta jest zasadniczo powiązana z wszystkimi podstawowymi funkcjami rodziny, jednak w pedagogice najczęściej łączy się ją z funkcją wychowawczą, zwracając uwagę na istniejące między tymi funkcjami silne związki. Wychowanie w rodzinie to proces wdrażania dziecka do życia w społeczeństwie, wpajania mu obowiązujących norm i zasad. Proces ten pierwotnie odbywa się jedynie w środowisku rodzinnym, później uzupełniany jest przez szkołę i inne instytucje wychowawcze, pod których opiekę oddawane jest dziecko. Proces wychowania w rodzinie może być świadomy i planowy – gdy rodzice w procesie socjalizacji realizują swoje wcześniejsze przemyślenia, często jednak jest on procesem nieświadomym, przypadkowym i prowadzącym do niewłaściwej socjalizacji dziecka. Zaniedbywanie, bądź niewypełnianie przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych wywołuje u dzieci poczucie niepewności, osamotnienia oraz brak poczucia bezpieczeństwa.

Bezradność rodziców w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych odbija się na funkcjonowaniu dzieci. Pojawiają się problemy wychowawcze, problemy z nauką, z realizacją obowiązku szkolnego. Dzieci i młodzież popadają w konflikty z prawem. Problemy opiekuńczo wychowawcze w rodzinach są bardzo często wynikiem innych negatywnych zjawisk w funkcjonowaniu rodziny – ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu, przemocy, sieroctwa, samotnego rodzicielstwa, niedojrzałego rodzicielstwa itp. W wielu przypadkach zjawiska negatywne kumulują się w rodzinach. Rodziny dysfunkcyjne nie są w stanie zapewnić dzieciom właściwych warunków rozwoju, często dzieci umieszczane są poza rodziną

– w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, czy rodzinach zastępczych. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rokietnicy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowi jedną z podstawowych przesłanek uzasadniających udzielanie rodzinom z dziećmi wsparcia społecznego. Pracownicy socjalni zwracają uwagę, że bezradność ta jest często wynikiem ubóstwa, bezrobocia, braku wsparcia ze strony innych osób (drugi rodzic, dziadkowie) w wychowaniu dziecka. Bezradność wynika również często z choroby rodziców, zarówno psychicznej, jak i fizycznej – ograniczającej możliwości właściwej opieki i wychowania dziecka, alkoholizmu rodziców, niedojrzałości związanej z wczesnym macierzyństwem, niezaradności życiowej.

Samotne rodzicielstwo

Dziecko pojawia się w rezultacie bliskiej, intymnej relacji kobiety z mężczyzną. Gdy jest małe, opiekuje się nim jedno z rodziców (częściej matka), a drugie (częściej ojciec) troszczy się o oboje – na przykład przez zapewnienie utrzymania. Aby te funkcje były dobrze pełnione, potrzebne jest zaangażowanie obojga rodziców – w stosunku do dziecka i do siebie nawzajem. Samotne rodzicielstwo ma różne przyczyny. Może to być świadoma decyzja, najczęściej kobiety, która nie decyduje się na trwały związek z partnerem, a jedynie na posiadanie potomstwa. Rodziny powstałe w wyniku takiej świadomej decyzji z reguły dobrze sobie radzą przy wsparciu najbliższych. Nie mają problemów finansowych, więc elementarne potrzeby dzieci są zaspokajane, a przy obecności w najbliższym otoczeniu dziecka właściwego wzorca męskiego – dziadka, wujka, rozwój dziecka przebiega bez żadnych zakłóceń.

Samotne macierzyństwo wiąże się także z rozwodem rodziców. Często rozwód jest lepszym rozwiązaniem dla prawidłowego rozwoju dziecka, niż wieloletnie trwanie w toksycznym związku dla tzw. dobra dzieci. Sytuacja rozwodu może być korzystna w przypadkach krzywdzenia dzieci i członków rodziny, a także w momencie, gdy byli małżonkowie potrafią się dogadać i dziecko zachowuje dobre relacje z obojgiem z nich. Często jednak, gdy dziecko pozostaje ze stroną pokrzywdzoną w tej sprawie, np. zdradzaną matką, zagrożony jest prawidłowy rozwój dziecka. Musi ono zmierzyć się z negatywnym obrazem drugiego rodzica oraz z uczuciami związanymi z porzuceniem. Sytuacja taka wiąże się też często z nagłym pogorszeniem sytuacji finansowej rodziny. Inną przyczyną samotnego rodzicielstwa jest śmierć jednego z rodziców. W przypadku, gdy dzieci uzyskują świadczenia z zabezpieczenia społecznego po zmarłym rodzicu, a rodzina może liczyć na wsparcie innych osób, po uporaniu się z traumą śmierci jest w stanie sprawnie funkcjonować i zapewnić dzieciom właściwe warunki opieki i wychowania. Sytuacja komplikuje się, gdy rodzina

pozostaje bez wsparcia finansowego i wsparcia innych osób bliskich. Problemy samotnego rodzicielstwa wiążą się przede wszystkim z tym, że trudno jest łączyć pracę zawodową z właściwą opieką nad dzieckiem samotnie.

Wczesne macierzyństwo

Współcześnie znacznie przesunął się wiek zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka. Wiąże się to ściśle z wydłużeniem procesu edukacji, zmianą mentalności, a także zmianą roli kobiet w rodzinach. W związku z aktywnością zawodową kobiety decydują się w pierwszej kolejności na zdobycie wykształcenia i pracy, coraz rzadziej rodzą więc dzieci w bardzo młodym wieku. Pomimo obniżenia się wieku inicjacji seksualnej, zwiększyła się znacząco świadomość młodego pokolenia na temat możliwości zachodzenia w ciążę i metod antykoncepcyjnych. Problem wczesnego macierzyństwa dotyka szczególnie młode dziewczyny z rodzin niewydolnych wychowawczo, jak również wychowanek placówek pieczy zastępczej. Macierzyństwo w bardzo młodym wieku wiąże się prawie zawsze z totalnym zaskoczeniem dla matki i poważnymi trudnościami w wypełnianiu swojej roli. Niedojrzałość, brak umiejętności wychowawczych, brak zaplecza finansowego jak również brak wsparcia ze strony partnera i rodziny mogą stanowić poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa i właściwego wychowania dziecka. Młode matki otoczone powinny być szczególnym wsparciem.

Przemoc w rodzinach

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie objęte są w naszej gminie wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ośrodek prowadzi obsługę Procedury „Niebieskie Karty” oraz interweniuje we wszelkich zgłoszeniach dotyczących problemu przemocy w rodzinach.

Ubóstwo

Stanowi ono jedną z przesłanek do udzielenia pomocy wymienionych w ustawie o pomocy społecznej. Ustawodawca niejako zrównał ubóstwo ze spełnieniem kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej. Problem ten związany jest więc ściśle z problemami finansowymi, z jakimi borykają się rodziny, w tym także wychowujące dzieci. Podstawowymi korelatami biedy są w naszym społeczeństwie brak dochodów z pracy (utrzymywanie się ze świadczeń społecznych innych niż emerytury), posiadanie liczego potomstwa, brak jednego z rodziców (rodziny niepełne). Trudności finansowe są z jednej strony wynikiem niskiego poziomu uzyskiwanych dochodów, z drugiej

zaś strony wynikają z wysokich kosztów utrzymania rodziny. Problemy te w sposób znaczący narastają wraz ze wzrostem liczby dzieci w rodzinach. Coraz więcej rodzin z dziećmi w których oboje rodzice pracują, znajduje się pomimo to na skraju minimum egzystencji i objętych jest pomocą GOPS. Ubóstwo wiąże się ściśle z brakiem możliwości zaspakajania przez rodzinę elementarnych potrzeb życiowych swoich członków – przede wszystkim tych związanych z zapewnieniem odpowiedniego wyżywienia, odzieży, mieszkania. Niewystarczające środki finansowe powodują, że w rodzinach dzieci nowe ubranie, książka, wyjście do kina czy wyjazd na wakacje stają się nieosiągalnymi luksusami. Sytuacja taka generuje kolejne problemy, związane z trudnościami w relacjach pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, dziedziczeniem biedy, uciezkami w używki. Brak zaspokojenia elementarnych potrzeb dzieci w ekstremalnych sytuacjach stanowić może zagrożenie dla ich życia i zdrowia i w konsekwencji prowadzić może do umieszczenia dzieci poza rodziną.

Bezrobocie

Bezrobotnym jest osoba nieposiadająca zatrudnienia i niepodejmująca innej pracy zarobkowej. Poziom bezrobocia definiowany jest w postaci tzw. stopy bezrobocia, która stanowi stosunek liczby osób bezrobotnych, do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

Alkoholizm

W związku z nadużywaniem alkoholu w rodzinach pojawia się szereg innych poważnych problemów. Nadużywanie alkoholu powoduje bardzo duże spustoszenia w organizmie osoby uzależnionej od alkoholu, ale także stanowi poważny problem społeczny. Bardzo często jest przyczyną rozpadu rodzin, demoralizacji, zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci, przemocy w stosunku do dzieci i partnerów. Praca socjalna bardzo często dotyczy rodzin, w których występuje problem alkoholowy. W dążeniu do rozwiązania tej kwestii Ośrodek Pomocy Społecznej ściśle współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz

pierwszy w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka ponosi odpowiednio wydatki:
tj.:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

4. Zasoby gminy

Program wspierania rodziny na lata 2020-2022 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela nr 4. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Rokietnica

1. Urząd Gminy Rokietnica 682, 37-562 Rokietnica	Dowozy dzieci niepełnosprawnych, przyznawanie i wypłacanie stypendiów.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy 682, 37-562 Rokietnica	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej. Karta dużej rodziny, świadczenia rodzinne wraz z dodatkami, wychowawcze, dobry start, pomoc żywnościowa.
3. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gmina Rokietnica	Wsparcie psychologiczne, przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci, młodzieży, organizacja wypoczynku letniego, świetlice wiejskie; przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy OPS w Rokietnicy	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwycięzeniu problemu przemocy.
5. Placówki oświatowo- wychowawcze z terenu gminy Rokietnica : – 5 szkół podstawowych; – 5 przedszkola;	Działalność edukacyjno- wychowawcza, psychologiczno-edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych.
6. Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
7. Parafia – kościół katolicki	Działalność charytatywna, organizowanie wypoczynku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu wspierania rodziny na lata 2020-2022

W Gminie Rokietnica funkcjonuje wąski wachlarz form pomocy dla dziecka i rodziny ze strony powyższych instytucji.

Pomagają i wspierają zwalczanie bezradności opiekuńczo-wychowawczej, wspierają walkę z sytuacjami kryzysowymi, nałogami, pomagają w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej.

Rozdział II CELE, ZAŁOŻENIA I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

1. Cele Programu

Głównym celem Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku biologicznej rodziny oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Rokietnica.

Cele szczegółowe:

- 1) Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- 2) Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny;
- 3) Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym;
- 4) Podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
5. Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

2. Założenia Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2020-2022 Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działanie mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny, biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania, wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

3. Zadania Programu

Harmonogram Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 w gminie Rokietnica został przedstawiony, w formie poniższej tabeli nr 5.

Tabela nr 5. Harmonogram Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Lp.	Zadania	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Zatrudnienie asystenta rodziny	Zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy na etat, liczba rodzin, z którymi asystent może pracować jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie więcej jak 15 – przygotowanie planu pracy z rodziną	2020-2022	Gmina Rokietnica	
2.	Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny	1) Udział w kampaniach konferencyjnych seminariach promujących wartość rodziny; 2) udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie rodziny	2020-2022	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość plakatów, ulotek, - utworzenie zakładki na stronie internetowej, - ilość programów
3.	1. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. 2. Wsparcie rodzicielstwa – realizacja rządowego programu karta Dużej Rodziny	1) Praca socjalna skierowana na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poradnictwo specjalistyczne 2) udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej, pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, udzielenie dzieciom stypendiów szkolnych; 3) wsparcie asystenta rodziny, pracownika socjalnego w opiece i wychowaniu dzieci	2020-2022	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość porad udzielonych - ilość rodzin objętych pomocą finansową, rzeczową, ilość dzieci dożywianych w szkołach, - ilość przyznanych stypendiów szkolnych, - ilość kontraktów socjalnych

		4. kierowanie dzieci na obozy i kolonie, oraz wypoczynek zimowy			
4.	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	1) Współpraca szkół, policji, służby zdrowia, kuratorów, Gminnej komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, 2) stała współpraca z PCPR jednostką realizującą działania z zakresu pieczy zastępczej, 3) doskonalenie kadry	2020-2022	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	-liczba spotkań, szkoleń konferencji itp.

Zródło: opracowanie własne na podstawie Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

4. Odbiorcy Programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) Dzieci i młodzież którym rodzina nie zapewnia należytej opieki;
- 3) Kobiety w ciąży i ich rodziny „Za życiem”.

5. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka. Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6. Realizatorzy Programu

Koordinatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Gminy w Rokietnicy,

2. Zespół Interdyscyplinarny,
3. Policja,
4. Placówki oświatowe,
5. Zakłady ochrony zdrowia- Ośrodek Zdrowia,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

7. Źródła finansowania

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

8. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Rokietnicy. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rokietnicy co roku do 31 marca przedkłada Radzie Gminy sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji programu.

9. Możliwe zagrożenia, które ograniczają lub uniemożliwiają osiągnięcie założonych efektów Gminnego programu wspierania Rodziny.

Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodziny niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.

Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie zatrudnienie asystenta rodziny, oraz uniemożliwia mu podnoszenie swoich kwalifikacji. Należy mieć świadomość, że Ustawa o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz „Ustawa za życiem” nałożyła na Gminę szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

Niniejszy dokument został opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokietnicy

10. UZASADNIENIE

W sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Rokietnica na lata 2020 – 2022.

Zgodnie z treścią art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz.1111 z póź. zm.), oraz ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Zadaniem programu wspierania rodziny jest zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież, w taki sposób aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny koniecznością jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska ich degradacji i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami. Ważne jest by pomoc specjalistyczna (psychologiczna, socjalna, prawna...) mogła być dla rodzin ubogich bezpłatna. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony także ze względu na dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodzin przewyżających trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wobec powyższego niniejszą uchwałą uznać należy za konieczną i uzasadnioną.

Przewodniczący
Rady Gminy Rokietnica

mgr inż. Edward Jakubas